

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТИ
ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
А. БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ТІЛ
БІЛІМІ КАФЕДРАСЫ
«ҚАЗАҚ ТІЛІ» ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АКАДЕМИЯСЫ
МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІ ДАМУ ТУ ИСТИТУТЫ
ҚАЗАҚ ТІЛ ОҚЫТУШЫЛАРЫНЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
БІРЛЕСТІГІ**

Филология ғылымдарының докторы,
профессор **Әлімхан Жүнісбектің** туғанына **85 жыл** толуына
арналған

**«ТҮРКІ ОНОМАСТИКАСЫ: ТАРИХ, ТАНЫМ,
ТАҒЫЛЫМ»**

атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы
«Қазақ университеті»
2023

УДК 80/81

ББК 81.2

К69 тюр

Жалпы редакциясын басқарған:

филология ғылымдарының докторы, профессор **Ж.Қ. Түймебаев**

Жауапты редакторлар:

филология ғылымдарының докторы, профессор **А. Салқынбай**

ҚР ҰҒА мүше корреспонденті, филология ғылымының докторы,
профессор **Е.Қажыбек**

Мемлекеттік тілді дамыту институтының директоры, филология
ғылымдарының кандидаты **Б.Қапалбек**

Жауапты шығарушылар:

С. Игілікова, А. Адеханова

Көрнекті ғалым, филология ғылымдарының докторы, Әлімхан Жүнісбектің туғанына 85 жыл толуына арналған «Түркі фонетикасы: диахрондық және синхрондық парадигма» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары / Жалпы ред. басқ. **Ж.Қ. Түймебаев**; Жауапты шығарушылар: С.Игілікова, А. Адеханова – Алматы: Қазақ университеті, 2023. – 301 б.

ISBN 978-601-04-6394-3

Жинаққа көрнекті ғалым, филология ғылымдарының докторы Әлімхан Жүнісбектің туғанына 85 жыл толуына арналған «Түркі фонетикасы: диахрондық және синхрондық парадигма» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалы еніп отыр. Кітапта қазіргі қазақ тіл біліміндегі өзекті мәселелер қамтылған. Жинақ қазақ тіл білімінің түрлі салаларын зерделеп жүрген мамандарға, филология, тарих, педагогика факультеттерінің докторанттарына, магистранттары мен студенттеріне, сондай-ақ көпшілік қауымға арналған.

ISBN 978-601-04-6394-3

© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2023

тілдеріне ортақ болған аз түбірінің мағыналық аясы кеңейгенін көрсетіп отыр.

Қорытындылай келе, сөз мағынасының өзгеріске ұшырауы көбінде сыртқы экстралингвистикалық факторларға байланысты екенін аңғардық. Бұл тілдердегі ортақ түбірлердің мағыналық дамуын қарастыра отырып түркі тілдері дамуының семантикалық ерекшеліктерін сипаттауға болады. Туыстас тілдердегі ортақ тілдік бірліктер арқылы тіл дамуын қарастыру салыстырмалы тіл білімі үшін де зор маңызға ие, сондықтан бұл бағытта зерттеулер жүргізу тіл білімі үшін қажеттілік туындатып отыр.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Кайдар А.Т. Структура односложных корней и основ в казахском языке : монография / А. Т. Кайдар ; М - во образования и науки РК, Ин-т языкознания им. А. Байтұрсынова. - Алматы : Арыс, 2005. – 295 с.
2. Жанұзақов, Т. Қазақ әдеби тілінің сөздігі : он бес томдық / ҚР Білім және ғылым м-гі, А. Байтұрсынұлы атын. тіл білімі ин-ты; [құраст. Т. Жанұзақов және т.б]. - Алматы : Арыс, 2006 .
3. Ногайско-русский словарь. Под редакцией Н.А. Баскакова: Государственное издательство иностранных и национальных словарей. [составила С.А. Калмыкова]– Москва: 1963.
4. Толковый словарь каракалпакского языка: в четырех томах / Каракалпакский филиал академии наук УзССР институт истории, языка и литературы им. Н. Давкараева. – Издательство Каракалпакстан: Нукус, 1982.
5. Древнетюркский словарь : словарь / АН СССР, Ин-т языкознания ; [редкол. В. М. Наделяев]. - Л. : Наука, 1969. - 676 с.
Қазақ тілінің қысқаша этимологиялық сөздігі / Қаз. ССР ҒА, Тіл білімі ин-ты ; редкол.: А. Ысқақов [и др.]. - Алматы : Ғылым, 1966. - 240 б.

Каспихан Бауыржан Каспиханұлы
Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Алматы қ.

ОРХОН ЖАЗБА ЕСКЕРТКІШТЕРІНІҢ ФОНЕТИКАЛЫҚ СИПАТЫ

Көне түркі жазба ескерткіштерінің зерттелу тарихында руникалық ескерткіш мәтіндерінің оқылуы, таңбалардың мәні ең бірінші көкейкесті мәселе болғаны белгілі. Түркі палеографиясының негізін қалаған ғалымдардың барлығы жазба

мұралардың фонетикалық сипатына тоқталмай өткен емес. Көне түркі жазуының құпиясын тапқан дат ғалымы В.Томсеннен бастап белгілі түркітанушылардың барлығы дерлік жазба мұралардың дыбыстық құрамы, таңбалану жүйесі, буындар туралы ғылыми пікірлерін білдірген. Қазіргі кезде де ескерткіш мәтіндерінде кездесетін жекелеген таңбаларды тануда, мәтіндерді оқуда түрлі ғылыми пікірлер мен талас-тартыстар баршылық.

Көне түркі ескерткіштерінің дыбыстық жүйесі туралы алғашқы зерттеулерді В.Томсен, В.В.Радлов, Г.Вамбери, П.М.Мелиоранский, В.Банг және т.б. ғалымдар жасады.

Орхон-Енисей ескерткіштерінің таңбалары туралы, фонетикасының негізі жөнінде алғаш рет В.Томсен «Inscription de l'Orkhon déchiffrées» атты еңбегінде жазады.

В.В.Радлов көне түркі ескерткіштерінің фонетика мен грамматикасын жүйелі түрде өз еңбектерінде көрсетеді. Көне түркі жазуының тайпа таңбаларынан шыққандығы туралы пікір білдірген Г.Вамбери де көне түркі ескерткіштерінің фонтика-грамматикалық жүйесіне арнайы еңбек арнаған. П.М.Мелиоранский «Памятник в честь Кюль-тегина» (1899) атты магистрлік диссертациясында ескерткіштің фонетика-морфологиялық құрылымына көңіл бөледі.

Түркі тілдерінің фонетикасын салыстырмалы-тарихи тұрғыдан зерттеу О.Бетлинг пен В.В.Радловтан басталып, кеңес дәуірінде Е.Д.Поливанов, А.М.Щербак, Н.А.Баскаков, Б.А.Серебренников, Д.Г.Киекбаев, В.И.Рассадин сынды ғалымдар еңбектерімен жалғасты. Г.Рамстедт, М.Рясянен, В.Котвич, Г.Дерфер, Ю.Немет сынды шет елдердегі түркітанушылар да салыстырмалы-тарихи фонетикамен шұғылданды.

Академик А.Н.Кононов А.С.Аманжоловтың «К генезису тюркских рун» атты мақаласын «Эта одна из лучших работ по фонетика ТРП» деп жоғары бағалап, өзінің «Грамматика языка тюркских рунических памятников VII-IX вв.» атты классикалық еңбегінде пайдаланып, сілтеме жасайды [1, 60].

Алтай Сәрсенұлы көне түркі жазуының дыбыстық құрамын жүйелеп, Орхон, Енисей, Талас бойынан табылған ескерткіштердегі таңбалардың нұсқаларын салыстырып, кесте құрастырады. Бүгінде ғалым құрастырған кестені түркітануға қатысты көптеген әдебиеттерден кездіре аламыз. Сонымен қатар, А.Аманжолов жекелеген таңбалардың дыбысталуына, мағынасына тоқталады.

Мәселен, Енисей ескерткіштерінде кездесетін е таңбасын В.Томсен дауысты е дыбысын білдіретінін және алғашқы буында ғана келетінін жазады. Р.Жиро да В.Томсеннің пікіріне қосылған. Ал Алтай Аманжолов бұл туралы «Буква е енисейских надписей, как выявляется при тщательном обследовании, имеет собственное звуковое значение Ī, ī (подобно букве I Ī, i)» дей келе, «Следовательно, звук е не имеет специального обозначения в тюркском руническом алфавите» деген қорытындыға келеді [2, 51].

Сонымен қатар, V таңбасын С.Е.Малов, В.Банг, Т.Текин сынды ғалымдар «baš» деп, И.Л.Кызласов «is» деп оқыса, А.Аманжолов «rt» деп оқиды [3, 36].

Алтай Аманжолов осы таңба туралы «Скорее всего, знак V передавал звукосочетание *rt*. Он представлен, на наш взгляд, в написании древнетюркского слова ³rt «1. нагорье, гора; 2. горный перевал» в тексте памятника Тоньюкука (ср. тувинск. *арт*. «перевал») и ^qrt «1. рана, язва; 2. перен. язва, язвительный» в текстах енисейских памятников № 2 и № 49 (компонент собственного имени)» деп жазады [2, 55].

Көне түркі ескерткіштерінде S таңбасы кейде *s* кейде *š* дыбысын береді. В.Томсен бұл туралы «далеко не замечается последовательности, показывает, что по существу это не более как особенность правописания – изображать звук *š* знаком *s* – и что, по крайней мере вообще, тут не следует видеть настоящий фонетический переход *š* в *s*» деген пікір білдіреді [1, 64].

В.В.Радлов та бұл пікірге қосылып бұл таңбаның бірде *s* бірде *š* дыбысын беруін орфографиялық ерекшелік деп есептеген. С.Е.Малов болса, «написание *š* и частое употребление *s*... обуславливается самим древнетюркским языком, его фонетикой. Я думаю, что в книжном, литературном языке мог быть звук *š*, но по многим причинам, есть основание думать, что народные массы в этом случае произносили вместо *š* просто *s*» дейді [4, 126].

Алтай Сәрсенұлы да бұл пікірге қосылады: «есть все основания утверждать, что колебания в написании знаков для переднеязычных щелевых согласных *s* и *ш* в древнетюркских письменных памятниках обусловлены не столько «орфографической особенностью», сколько влиянием на письменную традицию местных говоров, живой разговорной речи. Корни соответствия *s//ш*, очевидно, уходят к общетюркскому

языковому состоянию» [5, 169]

Ғалымның пікірін А.Н.Кононов дұрыс деп санап, қазіргі түркі тілдерінде кездесетін *s//š* сәйкестігі көне түркі ескерткіштерінде де көрініс тапқандығын айтады.

Э таңбасын ғалымдардың бір тобы *ñ* дыбысын береді десе, екінші тобы – *j* немесе *ǰ* дыбысын береді дейді. Мәселен, В.М.Наделяев тіл ортасы, ызын *j* дыбысын береді дейді. Бұл пікірге А.М.Щербак та қосылып, «Уже на нынешней стадии сравнительного исследования фонетики тюркских языков можно смело говорить об относительно позднем образовании *j* (*n'*) в особых комбинаторных условиях. Назализованный *j* в праязыке был, по-видимому, аллофоном первичного *j*, сохранившегося в таких словах, как тур. *aj*, якут. *uj* 'луна'... Однако установить, чем характеризовалось дополнительное распределение *j* в отношении чистого *j* в тюркском праязыке или в древних тюркских языках, пока не удастся» деп жазады [6, 83].

Түркі тілдерінің фонетикасын салыстырмалы-тарихи әдіспен зерттеушілер осы *j ~ n* сәйкестігіндегі дыбыстардың қайсысы архетип, қайсысы бірінші пайда болған деген сұраққа жауап іздейді. Оған жоғарыда берілген А.М.Щербактың пікірін қосуға болады. «Түркі тілдерінің салыстырмалы-тарихи грамматикасы. Фонетика» еңбегінің авторлары *n* дыбысының бұрын пайда болғанын айтады: «Вместе с тем нельзя исключать и возможность появления назализованного *j* в результате ослабления носового *n*, последним этапом мог быть «чистый» *j*, лишенный назальности, т. е. *n ~ ǰ ~ j*» [7, 338].

В.Г.Кондратьев «В языке рунической письменности была фонема *ñ*, которой в других группах памятников – уйгурских и манихейских – соответствует *j* или *n*» деп жазады [8, 21].

Ал Алтай Сәрсенұлы болса Э таңбасы енисей ескерткіштерінде *nč* дыбысын бергендігін, ал орхон ескерткіштерінде *ñ* дыбысын бергендігін айтады.

Ғалым *ñ (nj) ~ nč* сәйкестіктері арқылы Тоныкөк сөзінің этимологиясын ұсынады: «На основе соответствия *ñ (nj) ~ nč* можно связать слово *tuñuquq ~ tunjuquq* с глаголом *tunčiq* – «печалиться, задохнуться, оцепенеть от горя» (МК II, 264 узб. изд. *är tunčuqti* «мужчина опечалился»). В таком случае, имя Тоньюкука

представляет собой отглагольное прилагательное (*tuñuq-, *tunjuq=, соответственно tuñuq- + аффикс именного словообразования –uq) со значением «печальный, опечаленный» [2, 57].

Өз кезегінде Тоныкөк есімінің шығу тегі туралы белгілі тарихшы ғалым С.Г.Кляшторный былай дейді: «Имя Юаньчжень также двусоставное. Его первая часть – *юань* «первенец, первородный» - имеет то же значение, что и тюркское *ton*. Вторая часть – *чжень* «дрогоценность, сокровище» – по значению буквально совпадает с тюркским *joquq* (*joq* – «ценить, хранить, возвышать»). Таким образом, можно констатировать, что имена «Тоньюкук» и «Юаньчжень» семантически эквивалентны. До перехода на сторону Кутлуга Тоньюкук носил китайское имя, как и другие подчинившиеся империи тюркские вожди»[9, 31].

Профессор Хирттиң пікірін негізге алған С.Г.Кляшторныйға қосылып, академик В.В.Бартольд та шығармалар жинағының бесінші томында жарияланған «Новые исследования об орхонских надписях» мақаласында қытай деректерінде кездесетін Юаньчжень мен Тоныкөктің бір адам екенін жазады.

Ал Л.Н.Гумилев С.Г.Кляшторныйға қарсы шығып, Юаньчжень мен Тоныкөктің екеуі екі түрлі адам екенін айтады [10, 302].

Ономастика саласын ұзақ жылдар зерттеген ғалым Т.Жанұзақ Тоныкөк антропонимінің шығу тегі туралы «Оның бірінші сыңары (компоненті) тон яки *тоң*, ал екінші сыңары *юкук*... деректерге қарағанда, *тон*, *тоң* – «ұлы», «күшті», «зор» мағыналарында қолданылған лақап болса керек. Оның екінші сыңарында кездесетін *юкук*>*кук*>*кок*>*кек* сөзі деп білеміз. Сонда Тоньюкук – «Ұлы кек», «Ұлы тәңірі» деген мағынаны білдіретін лақап есім болуы мүмкін» деп жазады [11, 216].

Сонымен, Алтай Сәрсенұлы көне түркі ескерткіштерін зерттеу барысында көне түркі жазуындағы жекелеген таңбалардың дыбыстық мағынасын ұсынып, өз тұжырымдарын эпиграфикалық ескерткіштердегі материалдарды, көне және қазіргі түркі тілдеріндегі материалдарды пайдалана отырып дәлелдеген.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Кононов А.Н. Грамматика языка тюркских рунических памятников VII-IX вв. – Ленинград: Наука, 1980. – 255 с.

2. Аманжолов А.С. История и теория древнетюркского письма. – Алматы: Мектеп, 2010. – 368 с.
3. Қазақстан тарихы туралы түркі деректемелері. II том. Көне түрік бітіктастары мен ескерткіштері (Орхон, Енисей, Талас). – Алматы: Дайк-Пресс, 2005. – 252 б.
4. Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. – М.-Л., 1951.
5. Аманжолов А.С. К вопросу о соответствии с/ш в древнетюркских диалектах // В кн.: Исследования по уйгурскому языку. – Алма-Ата, 1970. – Вып. 2. – с. 167-169.
6. Щербак А.М. Сравнительная фонетика тюркских языков. – Ленинград: Наука, 1970. – 206 с.
7. Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков. Фонетика. – Москва: Наука, 1984. – 484 с.
8. Кондратьев В.Г. Грамматический строй языка памятников древнетюркской письменности VIII-XI вв. – Ленинград: Издательство Ленинградского университета, 1981. – 192 с.
9. Кляшторный С.Г. Древнетюркские рунические памятники как источник по истории Средней Азии, – М.: Наука, 1964.
10. Гумилев Л.Н. Древние тюрки. – М.: Айрис-пресс, 2016. – 560 с.
11. Жанұзақ Т. Тарихи жер-су аттарының түптөркіні. – Алматы: Сөздік-Словарь, 2010. – 356 б.

Жексенғалиев Болат Өтеғалиұлы

Астана қаласы

ҮНДЕСІМ ТЕОРИЯСЫНЫҢ НЕГІЗГІ ПӘНСӨЗДЕР ЖҮЙЕСІ

Ғылымдағы қарама-қарсылық ғылым дамуы үшін қажет екені анық. Өйткені *«қарама-қарсы пікірлер айтылмаса, ең жақсысын ештеңеден таңдай алмайсың»* (Герадот). Қазақ фонетикасы зерттелуі тарихындағы «акцентті-фонемалық теория» және «сингармонизм теориясы» тілдің дыбыстық жүйесінің негізгі ұғымдарын түсіндіруде қарама-қарсы ілім болды. XX ғасырдың 40-80 жылдар аралығында түркі тілдері фонетикасында үстем болып келген акцентті-фонемалық теория қазақ тілі дыбыстық құрылымының табиғатын толық ашып, түсіндіріп бере алмады, қайта керісінше, көптеген сұрақтар мен түсініспеушіліктер туғызды. XX ғасыр басында қазақ тілін төл болмысымен сипаттаған Алаш қайраткерлерінің (А.Байтұрсынұлы, Х.Досмұхамедов т.б)

МАЗМҰНЫ

ӘЛІМХАН ЖҮНІСБЕКТИҢ МҰРАСЫ ҰЛТТЫҚ ЖӘНЕ ТҮРКІЛІК ПАРАДИГМАДА

Салқынбай А.Б. Қазақ лингвистері неге адасты немесе Ә.Жүнісбектің сингармология ілімі.....	7
Алкебаева Д.А. Ә. Жүнісбектің «Қазақ тілінің фонетикасы» еңбегі туралы.....	12
Жұбай О. Профессор Ә.Жүнісбек – қазақ (түркі) тілтанымындағы реформатор ғалым.....	19
Қаршығаева А.А. Профессор Ә.Жүнісбектің еңбектеріндегі тілдің дыбыстық құрылымын талдаудың жаңа әдістері.....	35
Қапалбек Б. Әлімхан Жүнісбековтің ғылыми-әдістемелік еңбектерінің негізгі бағыты	44
Ермекова Т.Н. Профессор Ә. Жүнісбек еңбектеріндегі тіл үйретудің функционалды бағыты.....	52
Алексеев И.Е. Труженик для всей тюркологии.....	60
Садуақас Н.А. Ғалым Ә.Жүнісбек және үндесім зерттелім дәуірі.....	65
Елеуова А.С., Аманжанова А.Н. Профессор Ә.Жүнісбек: қазақ жазуына жаңаша көзқарас.....	70
Исаева И.А., Исаева Г.А. Ұлт мұратын ұлықтаған ұстаз.....	76
Хасанов Б. Қазақстан жаңарымының қайнар көзі – әлеуметтік қауымды кепілді шараға жұмылдыру амалдары.....	85

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛ, ТІЛ САЯСАТЫ, ЖАЗУ МӘСЕЛЕСІ

Сағындықұлы Б. Қазақ әріптерінің әлемдік сипаты.....	109
Боранбай Б.Е. Ә-нің әлегі немесе еміле түйткілдері.....	113
Мәделханұлы А., Сейтжанов Ә. Әліпби ауыстырудың әлеуметтік лингвистикалық мәселелері.....	120
Асенова А.Қ., Салқынбай А.Б. Қазақ, қарақалпақ және ноғай тілдеріндегі ортақ түбірлердің семантикасы.....	125
Каспихан Б.К. Орхон жазба ескерткіштерінің фонетикалық сипаты	129
Жексенғалиев Б. Үндесім теориясының негізгі пәнсөздер жүйесі.....	134
Абитжанова Ж.А. Орхон-Енисей ескерткіштері тіліндегі	

метафоралардың когнитивтік сипаты	140
Абитжанова Ж.А., Каленбекова А.Е. Орхон-Енисей ескерткіштері тіліндегі сын есімдердің семантикасы	147
Қалыбаева Қ.С. Қазақ жазуын орыстандыру саясаты.....	155
Утебеков С.Б «Диуани хикмет» нұсқаларындағы көңіл-күй мәнді білдіретін соматикалық фразеологизмдердің тарихи және қазіргі түркі тілдеріндегі қолданысы.....	161

ТІЛ БІЛІМІНДЕГІ ЖАҢА БАҒЫТТАР

Алкебаева Д.А., Батырхан А.А. Функционалды грамматикадағы категориялық жағдаят ұғымы.....	177
Әбдуәлиұлы Б. Етістік тұлғалы кісі есімдерінің тарихи негіздері.....	182
Ғиззат Ә.Т. Мектеп оқулығындағы ресми ісқағаздары стилінің тиімді берілу жолы.....	189
Бауыржан А.Б. Екі тілдегі (қазақ және орыс тілдеріндегі) септіктердің айырмашылықтары.....	195
Төлбасы Л.Н. Бұқаралық ақпарат құралдары тіліндегі сөз қателіктері.....	201
Бағытова А.С. Терминологияны оқытудың педагогикалық негіздері.....	206
Хасанова М.Т. Ағылшын және қазақ тілдеріндегі түр-түске байланысты фразеологиялық бірліктердің семантикалық құрылымы.....	213
Қойшыбаев Е.Е., Куштаева М.Т. Лингвоконцептология және мәдениетаралық коммуникацияның байланысы.....	227
Әлімтаева Л.Т., Тарихова Қ.Е. «Заттану» құбылысы арқылы студенттердің сөз мәдениетін қалыптастыру.....	232
Байжуанова М.А., Иманқұлова С.М. Модальды етістіктердің функционалды аспектідегі рөлі.....	236
Ахмет А.Н., Шаухарова Г.К. Рабғузидің «Қисас-ул әнбия» еңбегінің таралуы мен зерттелуі.....	245
Бекжан А.О. Функционалды грамматика және сан-мөлшер мәнді грамматикалық категориялар.....	251
Арыстанбек А.Б. Қазақ тілі пәні бойынша жаңартылған оқу бағдарламасындағы тілдік бағдар мен лексикалық тақырыптардың берілуі.....	259

Заурбекова Г. Кең таралған дауыссыз дыбыстар жайында.....	264
Әлімбек А.Н. Эмоционалды құрылымдардың коммуникативті-прагматикалық әлеуеті.....	269
Әбсаттар Ә. Бақ дискурсындағы эмотивті-бағалауыштық лексиканың қызметі.....	274
Васильева Н.М. Подача диалектной лексики в орфографических словарях якутского языка.....	284
Васильева Н.Н., Аммосова И.В. Наречные синонимы в якутском языке.....	288
Каламбаева Г.А., Тансыкбаева Б.А., Имангазиева К.А. Поэзия Пушкина в казахских переводах.....	294